

קבץ על יד

דברים שככתב היוצאים לאור בפעם הראשונה

על ידי

חברת מקיצי נרדמים

סדרה חדשה ספר א (י"א)

ירושלם
תרצ"ו

ר א ש י ה ח ב ר ה

אהרן פריימן, פפריט
נשיא החברה

הועד הפועל בא"י (ירושלים)

ש. אסף, יו"ר	י. נ. אפשטיין
ח. בראדי	ד. ילין
ב. מ. לוין	ש. י. עננך
א. ח. פריימן, המזכיר	מ. רבינוביץ, הגזכר

חברי הכבוד

אלחנן אדלר, דונדון	פנחס אדלר, פילדלפיה
א. אפטזביצר, וינה	א. ביכלר, דונדון
י. מ. גוטמן, בודפשט	ל. גינצבורג, ניו יורק
י. דודזון, ניו יורק	י. דושינסקי, דונדון
י. ה. הירק, דונדון	ש. זלינמן, אמשטרדם
ישראל הלוי, פאריס	י. מאן, צינצינטי
א. מארכס, ניו יורק	י. ד. מרקין, הסבורג
י. מ. עלבונן, ברדין	י. פריימן, ברדין
מ. ד. קאסומא, רוסא	ש. קרויס, וינה
מ. שור, ווארשא	

מקדש

• לחברנו הנכבד אשר עמו עז ותושיות
מכתר בתורה ובחכמה ומצין במדות תרומיות
הרהיג החכם מריה יעקב פריימן נ"י
במלאת לו שבעים שנה לאי"ט

ראשי חברת מקיצי נרדמים

לחברינו.

בהיות החכם המהלל הפרוס, ד"ר אברהם ברלינר ז"ל נשיא חברת "מקיצי נרדמים" הנהיג מנהג טוב ומועיל, להוציא מזמן לזמן בין ספרי החברה "קבץ על יד", כרך כולל כתבי-יד קטנים בכמותם, שאין בהם כדי ספר בפני עצמו ויש לחשוש, כי "אידי דזוטרי מרכסי", כמו שחששו חז"ל בנוגע לספר הושע (ב"ב דף י"ד ע"ב). במשך השנים תרמ"ה – תרס"ג יצאו עשרה קובצים מלאים כל טוב, והם אוצר כל יקר, אסף אבני חפץ לבנין חכמת ישראל לכל מקצועותיה.

אנחנו החלטנו להמשיך את מסורת חברתנו גם בדבר הזה, והננו מוסרים לחברינו את הספר הראשון מהסדרה החדשה (ספר י"א מכל השורה). כוונתנו היתה מראש, לצמצם את כמות המאמרים ולהעמידו על גליון אחד לכל מאמר, וכן הודענו לחכמי ישראל העומדים על ימיננו לעזרנו, אבל נוכחנו לדעת, כי מצמצום כזה תצא תקלה, כי על כן למעשה לא נהגנו בנוגע לכמות הקפדה יתרה.

את עריכת הקובץ קבל עליו חברנו הותיק הרה"ח פרוס, ח' בראדי והועד הפועל מביע לו בזה את תודתו הנאמנה.

הועד הפועל.

תשרי תשס"ג
אדר"ב 1294567

התכן :

•

VIII	לחברינו
	פיוטים בלתי נודעים העתיקם שוח"ה מתוך
א—כד	כ"י ויוצאים ע"י חיים בראדי . . .
	ספר מסורת הברית לר' דוד בן ר' אברהם הלבן
כה—מב	ויוצא לאור על ידי גרשם שלום . . .
	אגרת המוסר לר' שם טוב סלקירא יו"ל ע"י
מג—צ	א. מ. הכרמן
	אגרת מוסר לקלונימוס בן קלונימוס יו"ל ע"י
צא—קי	ישעיהו זנה
	ספר נפלאות מר' פנחס יהודה ליב מלייפניק
קיא—קלד	יו"ל ע"י א. ח. פריימן
	משפחות ק"ק שקלאב, ע"פ סנקס הנפטרים
	דח' גחשיא שם, עם הערות נוספות לר' ¹²³⁴⁵⁶⁷
	שלמה בערמאן ז"ל, יו"ל ע"י מיכל
קלה—קפח	רבינוביץ
	זכרון לאחרונים, מכתבי רא"א הרכבי לרש"א
קפט—רמד	פוזננסקי, יו"ל ע"י שמחה אסף . . .

פיוטים בלתי נודעים

העתיקים שזחיה מתוך כ"י

ויוצאים על ידי
חיים בראדי.

מורי ורבי הפרופ' ר' אברהם ברלינר ז"ל הניח את עזבונו שבכתב לשלשה מתלמידיו: פרופ' אהרן פרימן, פרופ' אלכסנדר מרכס ולי אני חב"ר (ראה ציטשר. פ. הבר. ביבליוגר. כרך כ"א ע' 84). בחבילה שנפלה לי בנעימים מצאתי מאמר בשם "פיוטים בלתי נודעים" מאת שזח"ה, כולל פיוטים מתוך מחזור כ"י יקר הערך. שתאר אותו שזח"ה ברשימתו קהלת שלמה מס' 353 (ע' 70-79; ראה הירשפלד ברשימת כה"י ביהמ"ד על שם מונטיפיורי מס' 220 ע' 70-71). הנני משער, ששלח שזח"ה את המאמר הזה לברלינר בשביל "קבץ על יד" לחברת מקיצי נרדמים ומפני איזו סבה לא נדפס אז. כי על כן אני נותן לו מקום "בקובץ על יד" המחדש.

שזח"ה העתיק את הפיוטים בלי נקוד (ואולי היה לפניו כ"י בלתי מנקד) והוסיף עליהם קצת הערות שהן כעין הקדמות לפיוטים. אני הוספתי את הנקוד, כי פיוטים עתיקים בלתי מנקדים אינם מובנים ללב הקוראים; לעמת זה צמצמתי מאד בהערות משלי, כדי שלא יהיה הטפל מרבה על העיקר. את הערותיו של שזח"ה העמדתי בראש הדברים שאני מקדים לשירים, והם:

א

"העתקתי לי פיוט זה מתוך כ"י 353 אשר ברשימתי דף 70, והוא על סדר א"ב, וכן העתקתי לי מכ"י הנ"ל גם הפיוטים הבאים" (שזח"ה). כשהעתיק שזח"ה את הפיוט הזה היה פיוט בלתי נודע, אף על פי שהזכירו שד"ל בלוח הפייטנים ע' 81 (פיוטים בלי שם המחבר אות א' מס' 135). ובינתיים נמצא גם בכ"י אחר (דו"ז באוצרו הטוב ח"ד ע' 232 הוספה לאות א' 2116); חלק ממנו נדפס ע"י גרינסטון (= ג) בציטשר. פ. הבר. ביבליוגר. כרך ט"ו ע' 123 עפ"י קטע מהגניזה שבאוסף ד. ו. עמרם בפילדלפיה, ונמצא שלם בקטע מהגניזה באוכספורד מס' 2720/3 (= כ"א). שיש בו "ברכת המזון" פיוטיים כאלה גם לר"ה, סכות, שמ"ע, חנכה ופורים. פיוטים כאלה ("קצור ברכת המזון") נכתבו לשבתות, למועדים ולשאר הזדמנויות; הרבה מהם נמצאים בין קטעי הגניזה, ויש שנכנסו גם לסדרי תפילה ומחזורים עתיקים (ראה למשל: א. שכטר בספרו האנגלי על סדר חבור ברכות ע' 113 והלאה).

ב

לשני הבתים האלה מעיר שזח"ה: גם זאת העתקתי מכ"י הנ"ל דף 158 והיא "להשלים מצות עשה" אשר באזהרות ר' אליהו הזקן אשר נדפסו בליטרטורבלאטט של אריענט לשנת 1850 עמוד 51 ואילך ובס' קובץ מעשה ידי גאונים קדמונים עמוד 55-73, ומקום החרוזה היא באריענט ע' 72 ובקובץ מיג"ק ע' 60 אחר יכל אשר דבר ה' נעשה, והחכם צונץ לא הזכירה (גם לא את הפייטן) בספרו, אמנם נמצאת גם בכ"י אקספרד כמ"ש ברשימת החכם נייבויער סי' 1083

ע' 281, אמנם בכ"י אשר ממנו העתקתי החרוזה נמצא עליה גם פירוש והעתקת גם אותו. והנני מעתיק פה גם השנויים אשר מצאתי בכ"י באזהרות ר' אליהו הזקן קובץ מיג"ק ע' 55 שורה 9 : בערך
 בכ"י : ובערך (וכן הגיה שם הרח"י
 אונגער ע' 102)

"	"	"	59	"	23	: למדסה חאלסה	"	חאלסה לעדסה
"	"	"	"	"	31	: ברש בהדברים	"	קדש' כהדברים
"	"	"	"	"	35	: נכונה	"	סכמה (ושם ע' 103 הגיה : הסכימה)
"	"	"	60	"	7	: ולהתחכם	"	להתחכם
"	"	"	61	"	5	: יגצו	"	ירצו
"	"	"	62	"	29	: נבהל	"	נבחל (וכן הגיה שם 104)
"	"	"	63	"	19	: סקילה	"	שריפה (וכ"ה שם)
"	"	"	"	"	22	: חבור	"	חקור (וכ"ה שם)
"	"	"	64	"	35	: גולה	"	גולה (וכ"ה שם)
"	"	"	65	"	17	: מליצה... לאדון	"	מליצה... מארון (ושם הגיה לארון)
"	"	"	"	"	28	: מלסבלו	"	מלחבלו (וכ"ה שם)
"	"	"	67	"	9	: מנסה	"	מנוסה
"	"	"	69	"	31	: ביתי	"	בתי
"	"	"	"	"	37	: בעצי	"	בעצי (וכ"ה שם 106)
"	"	"	70	"	30	: יעבוד	"	יעביר (וכ"ה שם)
"	"	"	71	"	32	: בקמה	"	ליבולה
"	"	"	"	"	35	: לא	"	ולא (וכ"ה נכון כי לאות ר' אנו צריכין כאן)
"	"	"	72	"	16	: אסיף	"	מוסיף

על דברי שזח"ה אלה אין לי להוסיף רק, שהפייטן הוא ר' משה בר' אברהם מפונטייזא, בעל התוספות הידוע, שהזכירו צונץ כמה פעמים בספרו צור גשיכטה (ע' שם במפתח); ראה על אדותיו גרוס, גל. יוד. ע' 444 והלאה.

ג

„שם דף 252. והתחלת פיוט זה הזכיר החכם צונץ בספרו קורות ספרות הפיוטים ע' 60 וע' 83, אמנם כפי הנראה לא ראה אותו רק הזכירו למה שמובא מר"ת בסי' שבלי הלקט ומחזור ויטרי (כרם חמד ח"ו ע' 31) ואז היו עוד שני הספרים בכ"י וכעת זכינו לאורם ונמצא שם תשובת ר"ת (שבלי הלקט השלם דף י"ג ע"ב ומחזור ויטרי ע' 363) שכתב: „דר' אלעזר קליר וכו' וכל האומר שהוא עשה אומן שלא קם כמותו אינו אלא טועה". ועי' אגרות שד"ל ע' 834: „אומן שלא קם כמותו וכו' ונ"ל שהמלות ההן היו תחלת פיוט מיוסד ליום שמחת תורה ונאמרו על משה רבנו המכונה אומן (כאשר ישא האומן את היונק) והוא מכונה ג"כ לא קם כמוהו וכו' הן אמת כי הפיוט הזה בקשתיו ולא מצאתיו, אך כמה פיוטים

אחרים נאבדו. ועי' אגרות שיר ע' 137: „ויתכן כי היה הפיוט ע"ס איב וזה החרוה הראשון התחיל באות א' או שהוא ראש חתימת אלעזר קליר, ור"ת ז"ל לא השגיח על סימני החתימה. ובאמת פיוט זה שלפנינו הוא ע"ס איב ואח"כ חתימת: אלעזר חזק. עכ"פ ראינו כי לא נודע פיוט זה עד הנה רק תחלתו.

עד כאן הערתו של שוח"ה, וראה משיכ דר"ז באוצרו אות א' מס' 1861 ובהוספותיו (חיד ע' 229). שוח"ה לא הרגיש כנראה, שיש לפניו בכ"י שלו קרובה שלמה או חלקי קרובות שמצטרפים לקרובה אחת (לשמיני עצרת, שהוא גם שמחת תורה בא"י), ועל כן לא העתיק רק את החלקים: I, Ia, II, IIa, III, V (שהוא בהעתק שוח"ה פיוט בפני עצמו מסמן באות ד', והעתיקו בשביל שחתום בו מחברו ובהערה הוא אומר: „גם פיוט זה העתקתי מכ"י הנ"ל, והחכם צונץ לא הזכירו ולא מצאתיו בשום מקום זולת כ"י זה. בראשי החרוזים נמצא חתימת: „אלעזר" שתי פעמים); על שני חלקי הקרובה IV, VII דלג שוח"ה, וחלק VI איננו בכ"י שלו, כי על כן לא הזכירו ברשימתו.

כדי שלא להוציא חצי דבר, אני משלים את העתקת שוח"ה ונותן את הקרובה בשלמותה (מלבד שנים-שלשה רהיטים, שהם חסרים בלא ספק) עפ"י כ"י וטיקן מס' 320 דף תפ"ד ע"ב והלאה (אני משתמש בצלום שבמכון לחקר השירה העברית). כה"י הוא מנקד, אבל הנקוד אינו מדיק והרבה פעמים אני מוכרח לנטות ממנו; בגוף הפיוטים יש טעיות הרבה, שתקנתי קצתם בפנים או בהערותי. בנוגע לאחדותה של הקרובה ולמחברה אין בידי דבר ברור, אבל כדאי להעיר, שיש בקרובה שלפנינו כמה טעיות בדקדוק הלשון, ואין זו מדתו של קליר, אמת שבכמה מקומות (ולא בכלם) אפשר לתקן את הטעיות האלה, ואם כן אפשר לתלותן במעתיק נמהר שלא היה בר סמכא, אבל בכל זאת הדבר צריך עיון.

לפני הסלוק (VII) כתוב בכ"י (= כ"י וטיקן): „סדר קריאת פטירת משה רבנו ע"ה וקוראין אותו בכל שמחת תורה", ואינני מבין פרוש הדברים, בפרט ב"ש „וקוראין אותו בכל שמחת תורה" — מה קא משמע לן? הדברים האלה כתובים למטה בסוף העמוד, ואחריהם (באותיות קטנות) ראשית פיוט המתחיל „מי גבר יחיה ומת האיש משה", סופו של הפיוט הזה כתוב על גליון העמוד הבא ואחריו (גם כן על הגליון) הפיוט „אז בקרוב עת אומן"; שני הפיוטים האלה אינם מחלקי הקרובה שלפנינו.

מדרשים ואגדות, שרמז עליהם הפייטן, נמצאים בעיקר במ"ר ותנחומא פ' ואתחנן, וילך — וזאת הברכה, ובנוסחאות השונות למדרש פטירת משה, ואינני יכול להאריך פה ולהעיר על כל פרט ופרט.

א

סדר ברכת המזון (בהגדה של פסח)⁽¹⁾.

ברוך וכו' הון את העולם וכו' כי לעולם חסדו⁽²⁾.

אז בפסח גאלת⁽³⁾ הורשי הוד פבורך הצלת⁽⁴⁾ והושעת⁽⁵⁾ זכר עשי עגות⁽⁶⁾ ככתוב וימהר אברהם האהלה אל שרה ויאמר מהרי שלש סאים קמח סלת לושי ועשי עגות⁽⁶⁾ ונ' פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון⁽⁷⁾ באי הון את הכל וכו' תמיד לעולם ועד.

זאת חקת הפסח טהרת ידידים⁽⁸⁾ פלם יצאו שמחים לשמור את חרש האביב ככתוב שמור את חרש האביב ועשית פסח לה' אלהיך כי בחרש האביב הוציאת ה' אלהיך ממצרים לילה⁽⁹⁾ ונאמר ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מרים יאכלהו⁽¹⁰⁾ ונאמר לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאת מארץ מצרים⁽¹¹⁾ וכתוב ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך⁽¹²⁾ וכו' ועל המזון. רחם.

מצות פסח ומילה נתת לאבותינו שמחת צמוסים פקדת צאן קדשים רוממת שמרת תמכת ופסקת צור על-בנייה⁽¹³⁾

ככתוב ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל ויקד העם וישתחוו⁽¹⁴⁾. או"א יעלה ויבוא וכו'.

(1) ג: ברכת; כבי"א: ברכת פסח.

(2) ג: באי אמית, ותו לא; כבי"א מתחיל מיד אז בפסח.

(3) ג: גאלתה. (4) כבי"א: הצלתה והשעתה. (5) זכר, ר"ל בניו של אברהם שאמר עשי עגות; ג: זכור; אצל שוח"ח: זכר עשו. (6) בראשית י"ח ו'.

(7) תחלים קס"ח ט"ז; כבי"א: ונ' פתיח (= פתח), ואח"כ הפסקה השנייה סחפיוט (ואח חקת); בג עד הון את חכל, ואח"כ זאת חקת.

(8) ר"ל זאת חקת הפסח (שמות י"ב ט"ז), שרק ירדים (בני ישראל) טהרת ורק לחם התרת לאכל בו. כנ': יחידים (במקום: ירדים). (9) דברים ט"ז א'.

(10) שמות י"ב ח'. (11) דברים ט"ז ג'.

(12) דברים ח' י'. בג' וכי"א חסרים הפסוקים שמות י"ב ח' ודברים ט"ז ג', וזוה שברברים ח' י' נמצאת כבי"א רק הסלה הראשונה (ואכלתה), ואח"כ הפסקה השלישית של הפיוט (מצות פסח). בג' סוף הקטע: אשר נתן לך וזכרת... ונראה שהסלה האחרונה נקראה שלא כהוגן וצ"ל: וכו'.

(13) כבי"א סוף הפסקה: למתח שקדח [תמכת] גלחח [קרי: גאלחח?] חפלהם לקחתה ככ', וחשאר איננו.

(14) שמות י"ב כ"ז.

ב

ואת החרוזה של שני בתים ייסד הר"ר משה מפונטיזא להשלים מצות עשה.

בְּצִיּוֹן יְנוּפֶף אֶחָד לְכָל־הַחוֹבְרִים / רְבוּ מִדַּת סְמִיכָה וּבְכַמּוֹת סָרִיס
שׁוּ בְּאַשָּׁה לְבַד מְסֻטָּה וְנִזְרִים¹ / לֹא כֵן לָכוּ נָא הַגְּבָרִים.

בציון ינופף, לישנא דקרא נקט דכתיב ינופף ידו הר בת ציון¹⁵, ואשמעינן שאין סמיכה אלא בציון לאפוקי במה דאין סמיכה בה¹⁶. אחד לכל החוברים, כלומר אם היו עשרה והתנדבו עולה כדתנן כתיב תקריבו מלמד שמביא עולה בשותפות¹⁷ ואחד מניף בשביל כלם. רבו מדת סמיכה, לישנא דתלמודא נקט כדאמרינן מרובה מדת סמיכה ממדת תנופה, דהא גבי סמיכה אם היו עשרה כלם סומכים¹⁸. ובבמות סרים, כלומר כי היכי דתנופה אינה בבמה, דגבי סמיכה וגבי תנופה כתיב לפני ה'¹⁹, שוּ בְּאַשָּׁה, כלומא לגבי אשה תנופה וסמיכה שווים, כדנפקא לן מקרא בני ישראל מניסין ואין בנות ישראל מניפות, וגבי סמיכה כתיב וסמך בני ישראל סומכין ואין בנות ישראל סומכות. לבד מסוטה ונזירים, שהיא עצמה מניפה, והיינו דתנן בקדושין הסמיכות והתנופות נוהגות באנשים חוץ ממנחת סוטה ונזירה שהן מניפות וסומכות²⁰ וזהו שיסד: לא כן לכו נא הגברים²¹. כלומר סמיכה ותנופה אינה נוהגת אלא באנשים לבד מסוטה ונזירה שהן סומכות ומניפות.

ג

ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב
האל הגדול הגבור והנורא אל עליון קונה ברחמיו שמים וארץ.
מִסֹּוד חֲכָמִים וְנְבוֹנִים / וּמִלֵּמַד דַּעַת מְבִינִים / אִפְתָּחָה פִּי בְּתַפְלָה וּבְתַחֲנוּגִים /
לְחַלּוֹת פָּנֵי שׁוֹכֵן מַעֲוִנִים / אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וְאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים.
קְדוּשָׁתָא בְיוֹמָא דְשַׁמְחַת תּוֹרָה²²

15) ישע' י' ד"ב. 16) ר"ל במת יחיד; ראה משנח זכחים פי"ד י', אולם מטה שהשחמש בפעל ינופף ומטה שאמר אחד לכל החוברים נראה שיש פה ט"ס וצ"ל: שאין תנופה אלא בציון, ודין סטוכה ותנופה שווים בזה כמ"ש כמשנח זכחים שם. — 17) ספרא לויקרא א' ב'. 18) ראה משנח מנחות פ"ט ט' ובגמרא שם דף צ"ד ע"א. 19) זכחים דף קי"ט ע"ב. 20) משנח קדושין פ"א ח' ובגמרא שם דף ל"ו ע"א. 21) שמות י' י"א. 22) כהנתק שוח"ה: "סדר יום שני של שמיני עצרת" (גוהיא שמחת תורה, ונמצא ג"כ בכ"י חני"ל דף 246, שוח"ה) ואח"כ: "מסוד חכמים וכו' קרובין".

לפני הופעה

אמן שלא קם פמותו⁽²³⁾ גם בפנותו אל־מנוחתו
המות בלבו חשב זאת מפי זה נקשב^(24a)
טעמי דת מראש נסכה פתבתי שמפראשית שבלשון פכה⁽²⁵⁾ לכן אחשכם בזאת הפרכה
ברום ותחת נודעה אמונתו דגלי ישרון עטר בברכתו
ואחריה כל־אדם נחשב⁽²⁴⁾ חלות פניו בתחנונים שב
ימיני מימין אש תמכה

ככתוב וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלהים את בני ישראל לפני מותו.⁽²⁶⁾ ונאמ' מי גבר יחיה ולא יראה מות ימלט נפשו מיד שאול סלה⁽²⁷⁾. ונאמ' קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדני⁽²⁸⁾. ונאמר אתהלך לפני יי בארצות החיים⁽²⁹⁾
la ה ח י י מ ח י מ ע מ ק ח י י נ י ו ע מ ק פ ה ד י ו ט ה ח י י נ י
ע נ נ י ב ת ח נ י ד ת מ ל א ו נ נ י⁽³⁰⁾ . ע ז ר נ י ו ש ג ב נ י ו ב י מ י נ ק ג ו נ נ י⁽³¹⁾
בא"י מגן אברהם⁽³²⁾.

אתה גבור לעולם יי מחיה מתים אתה ורב להושיע משיב הרוח ומוריד הגשם מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים וכו' עד ישועה בקרוב⁽³³⁾

(23) ראה תערת שר"ל שחבאתיה בראש דברי. שוח"ה מעיר בדרך אנב: בכ"י חנ"ל מצאתי גם בפיוט לחושענא רבה: אומן ישעך בא, [ראה דו"ז, אוצר, א' סס' 1857] בכ"י: אומן ישעך בא (וכ"ה בסחזור רומי וברומניא) וע"ז נמצא פי': זה חב"ה שהוא אומן של ישראל, ע"א [=ענין אחר] כדכתיב עצות טרחוק אמונה אומן. ובמקום שחביא צונן בספרו ע' 60 שורה ו: קהל איתנים, נמצא בכ"י: קהל אמונים. גם מצאתי שם [כפיוט "אל אדון" ליוצר שבה]: ראה והכין צורת הלכנה, במקום: "וחתקין".

(24) מות הוא לשון זכר, והיה נכון שיאמר: ואחריו, וכן ראוי עפ"י איוב כ"א ל"ג. 24a) מפי האל, עפ"י שמות ט"ו ב': זה אלי. נקשב, נראה לי שצ"ל: פקשב (כששמע).

(25) ר"ל שפיו הכשילו באמרו ואם ככה את עושה לי הרגני (כמרכר י"א ט"ו) וחסכים שימות. פתבתי, כן מנוקד בכ"י, ובהעתק שוח"ה: כתובתי. ככת, בכ"י: פתח.

(26) דברים ל"ג א'. (27) תהלים פ"ט מ"ט. (28) איוב ג' י"ט. (29) תהלים קמ"ז ט'.

(30) כן מנוקד בכ"י, וכן גם בהעתק שוח"ה, ואולי צ"ל: מלאונני, לשון מח יתאונן (איכה ג' ל"ט), ר"ל מלחעציב את התורה על מות נותנה.

(31) חמלות "עזרני ושגבני" חסרות בהעתק שוח"ה.

(32) איננו בהעתק שוח"ה.

(33) אצל שוח"ה: מלך עוזר ומושיע ומגן וכו' מלך מסית ומחיה ומצטיח לנו ישועה.

מִתְנַת דָּת יִלֵּם חֲתָנָתוֹ
 סִינִי, וְיִלֵּם גִּיל שְׁמָתוֹ
 פִּסְעָתִי בּוֹ בְּלִבַּת־אֵשׁ
 קִבְּלָתִי מִיָּדָה דָּת־אֵשׁ
 שְׁמַרְתָּנִי בְּסוּף בְּתִבַּת־חֶמֶר⁽³⁶⁾
 תִּלְרַח שְׁלֹשׁ עָשָׂרָה בְּגָמֶר
 נִזְכָּר עָנְיוֹ בַּעֲלֹתוֹ
 עָלָה בְּלָבוֹ וַתַּעַל אֲנָתוֹ
 צִפִּיתִי אֵשׁ אֲכָלָה אֵשׁ⁽³⁴⁾
 רָדַתִּי וְהִנֵּחַלָתִי לְבֵית יַעֲקֹב אֵשׁ⁽²⁵⁾
 שְׁכַרְתָּנִי מִמְּסִיכַת פֹּלֶס מָר⁽³⁷⁾
 תַּחֲנוּנִים בְּעֵד עֲצָמוֹ אָמַר

ככתוב ויאמר יי מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה
 מרבבת קרש מימינו אש דת למו⁽³⁶⁾, ונאמר הרים גזלו מפני יי זה סיני מפני יי
 אלהי ישראל⁽³⁹⁾, ונאמר אלוה מתימן יבוא וקדוש מהר פארן סלה כסה שמים הודו
 ותהלתו מלאה תארך⁽⁴⁰⁾

IIa הָאֵרֶץ לְקִרְאָת עָנְיוֹ סִלְסָלָה
 זָמַר וְשִׁיר בְּפִיהָ מָלָלָה
 לְיוֹקֶצֶה בְּסִכְמָה בְּכַנְפֶיהָ צִלְצָלָה⁽⁴¹⁾
 לְמַטְלִיל חַיִּים לִישָׁנָה הִלָּלָה⁽⁴²⁾
 בא"י מחיה המתים⁽⁴³⁾

III אֵילָת אֲהָבִים בְּפֹו מְקַלָּה⁽⁴⁴⁾
 לְמוֹל עָנְיוֹ בְּרָכָה וּמְלָלָה
 עֲשָׂרִים וְשָׁשָׁה דִּלְרוֹת רַחֲקָתִי
 יִצְתָה מִחֻפָּתָה דֹלָמָה לְכָלָה
 עָרַב וּבָקָר יוֹמָם וּלְיָלָה
 וּמִפְלָס זֶה חֲמִדָתִי וְחֲשָׁקָתִי⁽⁴⁵⁾

(34) ר"ל שכינה אל, ראה יוסא רף כ"א ע"ב. — פסעתי, כמו קשע
 שבסקרא. — כו, בסיני. צפיתי. ראיתי.

(35) ערה"כ עובדי' ייח, ור"ל התורה. — רדתי, ירדתי (ראה שופטים י"ט י"א).
 (36) בכ"י: חומר. (37) סגרתני במסגרת וכן שמרתני שלא אשתה מסיכת
 כוס מר חסות בעודי ילד רך. שְׁכַרְתָּנִי, טלשון ושוכר כסיל (משלי כ"ו י'), שהוא
 ענין סגירח לרעת חז"ל (ראה רש"י שם).

(38) דברים ל"ג ב'. (39) שופטים ח' ח'. (40) חבקוק ג' ג'.
 (41) ראה ישעי' י"ח א'. בסכמת, כמו שעלה לפניו בחסכמת; ואולי השתמש
 במלה היונית αἶμα (אֵמָה) לכוונה ל"ש כב"ר ע"א אות א' היה חקכ"ה כביט בתורה
 ובורא את העולם.

(42) לישנה, כנסת ישראל (עפ"י שח"ש ח' ב'; ראה בס"ר שם).
 (43) איננו בהעחק שוח"ה.

(44) אילת אחבים, התורה שרכריח חשוקים סזחב וטפו רב; ראה ערובין
 דף נ"ד ע"ב.

(45) עשרים ושש דורות, טבריא חקולם עד סחן תורה, ראה פסדרי"כ
 בחדש השלישי (הוצאת ר"ש באבקר דף ק"ט ע"א ושם הערה קע"ט). זה, רדו
 של משה. בפו, בכ"י: כפו.

הר ואור לא נחלקתי ובימיני חבקתי ובפי נשקתי⁴⁶
 רובבו עליו המון עליונים⁴⁷ קושרים מספד ועונים קינים
 חגרו שטים מחנות תחתונים שלשים יום בוכים ועליו מקוננים
 זאת עלה הרפיכה באסיפתו⁴⁸ למול ההר צת עלותו
 קשרה והלילה על-מטתו ניהי אחרי מותו

ככתו ויהי אחרי מות משה עבד יי ויאמר יי אל יהושע בן נון משרת
 משה לאמר⁴⁹. ונאמר וימת שם משה עבד יי בארץ מואב על פי יי⁵⁰. ונאמי
 ומשה בן מאה ועשרים שנה במתו לא כהתה עינו ולא נס לחה⁵¹. ונאמר ימלך
 יי לעולם אלהיך ציון לדר ודר הללויה⁵²
 ואתה קדוש יושב תהלות ישראל⁵³

אל נא

IV מי גבר בעולם קם כמשה אשר עשה גבורות כמעשה משה
 עניו מפל האדם היה משה לבן לא-קם נביא כמשה⁵⁴
 לסני מותו נבחר האיש משה ואחרי מותו נחשק מאד משה
 בעודו תורה צוה-לנו משה ובמותו זכרו תורת עבדי משה⁵⁵
 לכל אשר הפליא משה ולכל היד התזקה אשר עשה משה⁵⁶
 ברום ובתחת נתעלה כבוד משה⁵⁷ בארץ יצא שם משה
 פשמים קנאו המלאכים ועינו כמשה⁵⁸ לבן פחר ונחשק בהאיש משה

46 לא נכחתי באור וזחר (אש שחורה על אש לבנה) כדי לחנות לבני
 אדם, ובימיני חבקתי וכו', רמז למיש ואחיה אצלו אמון ואחיה שעשועים וכו'
 (משלי ח' ד' וכסדרשים על חכתוב הזה).

47 רובכו, עפיי תהלים ס"ח י"ח; בכ"י: דוככו.

48 זאת עולה, ישראל, עפיי שח"ש ג' ו'. חרכיבה, נ"ל שר"ל חתקבצת.

49 יחושע א' א'. 50 דברים ל"ד ח'. 51 שם שם ז'. 52 תהלים קמ"ו י'.

53 שם כ"ב ד'. שוחיה מביא את חפמוקים בקצור ואח"כ: מי גבר
 בעולם קם כמשה וכו' חי וקיים נורא ומרום וקדוש, זאת אומרת שרלג
 על חלק IV וחביא ממנו רק את התחלתה.

54 ערה"כ במדבר י"ב ג'; דברים ל"ד י'.

55 ערה"כ דברים ל"ג ד'; מלאכי ג' כ"ב.

56 ערה"כ דברים ל"ד י"ב.

57 משה, כחוב על חגליון. 58 וקינו, כן נ"ל, וחוא מדשון לין את דור
 (ש"א י"ח ט', קרי); בכ"י: וקינו.

בְּנִשְׁיֶקֶת פֶּה נָשָׂא נֶפֶשׁ מֹשֶׁה
 לֹא־קָם וְלֹא־יָקוּם כְּמֹשֶׁה
 וְנָהָה נָהִי גָהָה עַל־מֹשֶׁה⁵⁹
 עַתָּה עָלָה הָהָר וַיַּעַל מֹשֶׁה
 אֲרָבָעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה עָצָה מֹשֶׁה
 לִבְנֵי קוֹנָנוּ גְּאוּלִּים בִּיד־מֹשֶׁה
 וַקְרָאוּ וַיֵּאָחֵר מוֹת מֹשֶׁה

בְּגִזְרַת חַי וְקָיָם נוֹרָא מְרוֹם וְקָדוֹשׁ.

<p>V אָמֵן שְׁפָךְ וְהִפִּיל תַּחְנוּן אָפִים קָד לִפְנֵי חֲנוּן לַחֲשִׁי אָנָּה בְּרָצוֹן קָבֵל לִי מַעֲמָךְ אֶל־תַּחֲבֵל עָלִיוֹן זֹאת מַפְּיו כְּהַקְשִׁיב עָנִיו דְּבַר אֶל־תִּשְׁבֵּיב זְמַנְתִּיךָ הָיִיתָ לְצֹאנִי מִמֶּנָּה זֶם פִּיךָ מְלָה־שִׁיב מִעֲנָה רַחֲב יָדִים קָרַעְתִּי בְּמַטִּי רָאָה זֹאת וּמָמוֹת פִּלְטִי הֶעֱבַרְתִּי בֵּים רַבִּים כְּחוּל בַּעֲבוּר זֹאת חַיִּים אֲנִחוּל רַפְיוֹנָךְ הַחֲזַקְתִּי בְּגִבּוֹרֶת שִׁלַּח</p>	<p>וְהִרְבָּה שִׁיחַ עֲטִיפָה וְרִצּוֹן⁶⁰ וּפָץ בִּקְשָׁה פְּעָנִי בְּשִׁנוֹן⁶¹ חֲתִיתִי בְּלִי לְנִבֵּל בִּקְבֹר אוֹתִי לְאֶסּוֹר וּלְכַבֵּל לְגִנְאָמֵן בֵּית פֶּץ וְהִשְׁבִּיב⁶² רַב־לֶךְ זֹאת מְלָה־שִׁיב⁶³ יוֹם נִגְלִיתִי לָךְ בְּסִנְהָ⁶⁴ פִּי אֶצְלִי תִיָּךְ תַּחֲנָה⁶⁵ יוֹם נְטִיתִי עָלָיו שְׁבִטִי⁶⁶ מִדְּרַת שַׁחַת יוֹצֵר כֹּל פִּלְטִי⁶⁷ מְשׁוֹרְרִים וּמְזַמְרִים בְּתַף וּבְמַחוּל כִּי מְמוֹת אֲזַחוּל עַל־פְּרוּכִים אוֹתָךְ לְשַׁלַּח⁶⁸</p>
---	--

59) ערה"כ סיכת ב' ד'. 60) עטיפה, לשון תפלה (תהלים ק"ב א' וסדרש שו"ט שם).

61) קר, משרש קרר (ע"ס תם משרש תמם). ופץ, פצה פיו, דבר, ולראשונים נחי ע"ו ונחי ל"ח דין אחר לחם.

62) לגאמן בית, משה (עפ"י במדבר י"ב ז'). 63) ראה דברים ג' כ"ו. 64) שמות פרשה ג'.

65) זם, חסום פיך, והוא מלשון ואם זמות יד לפה (משלי ל' ל"ב) דרעת חו"ל בברכות ס"ג ע"ב; בכ"י: דום. חו"ל, נראה שצ"ל: חו"לך (נפשך). 66) דברי משה. רחב ידים, הים (תהלים ק"ד כ"ה). עליו, כן נראה ל' ; בהעתק שזח"ה ובכ"י: עליוך.

67) פלטי = פלמני, ע"ר יפמי (דברים כ"ה ז') = יבמני.

68) תשובת האל. אני החזקתי את רפיונך כאמרי אליך לכה ואשלחך, ואתה. מאנת ואמרת שלח נא ביד תשלח (שמות ג' י'; ד' י"ג, וע"י שם במדרשים). החזקתי, בכ"י: החזקת. שלח, שם: שילח. פרוכים, ישראל שחמצרים העבדום בפרך.

רָגַז לִבָּךְ בְּלִי לְהַשְׁמִילָה וְנִמְתָּ שְׁלַח־נָא בְיַד־תְּשַׁלַּח⁶⁰).

אל נא לעולם תוערץ ולעולם תוקדש⁷⁰).

פזמון

VI אִמֵּן בְּשִׁמְעוֹ עֲלֵה וּמַח בְּהָרִי⁷¹ שָׁנָה קָלִסְתָּר פָּנָיו הַנְדִמָּה לְאַסְתָּה־ר

וְלִבּוֹ סִחְרָחַר וְנִמְהָר

בָּט בְּאַמְרֶךָ לִי מְהֵרָה עֲלֵה אֵלַי הֶהְרָה⁷²

לְעֲטָרָךְ בְּנֹר יִקְרָה

גִּבְהֵי קוֹמָה פָּגַשְׁתִּי בְּמַחְנֵם וְהִעֲצַמְתִּי צָגַת בִּינָה וּבִינָם

לִכֵּן לֹא הוֹרְשׁוּ לְהִזְיָקִי בְּהַבֵּל מַעֲנָם⁷³

וְעָתָה אִם־רְצוֹנָךְ לֹא־אָמוֹת כִּי־הִפְסַתִּי בְּתִמוּנַת דְּמוּת

וּמַה־בָּצַע בְּדָמַי כִּי אָמוֹת, קְדוֹשׁ⁷⁴.

דָּגוּל הִשְׁבִּיבוּ בְּאֵמֶר בְּעֶבְדִּי אֶתְחִיל בְּלִי לְהֵמֶר

וְאֵיךְ הִמְרִוּהוּ יִצְרָרִי חֶמֶר⁷⁵

הַנִּקְרָם בְּצִלְמִי רֹאשׁ עֲפָרוֹת כְּמוֹהוּ לֹא הָיָה בְּכָל־יִצְרֵרוֹת

מְצוּתָיו הֵנִיא וְנָתַן לְקַבְּרוֹת⁷⁶

(69) ונסתח, בכ"י: ונסתח.

(70) כחעתק שוח"ח: "אל נא לעולם תוערץ וכו' ובכן לך תעלה קדושה

וכו' מי גבר יחי' ולא יראה מות וכו'", וזה סוף החעתק.

(71) ערד"כ דברים ל"ב מ"ט, נ'.

(72) שטות כ"ד י"ב. בט = בָּטָה (ראה הערה 61). רבר, השיב לחקב"ה,

ל, בכ"י: לו.

(73) גבוהי קומת, מלאכים. והעצמתי וכו', נתת לי כח וגבורה לעמוד

בינך ובינם ולא יכלו לחרע לי במענה פיהם, וחפייטן רמז למה שאמרו בשכת

דף פ"ח ע"ב בשם ר' יהושע בן לוי. צגת, בכ"י: צִיגָת.

(74) ערד"כ בסדר י"ב ח'; תהלים ל' י'.

(75) הפסקא חזאת איננה מחזורת לי, ונראה שר"ל: אני גורתי לְעָקְרִי

(לעבוד אותי) ולשטור מצותי, וכל המטרה את פי עונו ישא.

(76) אדם הראשון הנקרא (נעשה) בצלמי (בראשית א' כ"ז) וחוא ראש

עפרות חבל (משלי ח' כ"ו, ורשי" שם). הנקרא, בכ"י: הַנִּקְרָם, ואולי צ"ל: הנקרא,

או: הנכרא. מצותיו, חמצות שנחנו לו, ואולי צ"ל: סְצוּתוֹ או: סְצוּתִי.

וְעָמִי בְּצַמָּאם לְמִים בְּחַפְזָה
 שְׁלַחְתִּיהָ דְּבָרִי בְּלִי לְבָזָה
 וְנִמְתָּ הֶמֶן-הַסֵּלַע הַזֶּה ⁽⁷⁷⁾
 אֶל-תּוֹסֵף עַל-דְּבָרִי לְהָשִׁיב ^{אֲחִיחַ הַחֲכָמָה}
 פִּי בְּאַחַת אֲשִׁיב ⁽⁷⁸⁾
 וְאִין מִלְפָּנַי לְהָשִׁיב, קְדוּשׁ.

זְכוֹר יִשְׁרוּת תַּמָּתִי ^{אֲחִיחַ 1234567}
 מִיּוֹם שִׁיּצָאתִי מִבְּטֶן הוֹרָתִי
 ⁽⁷⁹⁾

חֲזַקְתָּנִי לָכֶת בְּמִשְׁלַחְתָּךְ
 וְהוֹצָאתָנִי מֵלֹד בְּגִבּוֹרְתָךְ
 עִם-נַחֲלָתְךָ וְרִצְיָתְךָ
 טַבַּעְתָּ צְרִימֹ בֵּינִי • וְשִׁרְתִּי שִׁירָה עַל-הַיָּם
 וְחִלְתִּי בַעֲדָם תְּבִאֵמוּ וְתִטְעֵמֹ לְבֵית מְאוּיִם ⁽⁸¹⁾
 וְעָתָה אִם-רְצוֹנָךְ לֹא-אָמוּת
 פִּי-הַבִּטָּתִי בְּתַמוּנַת דְּמוּת
 וּמַה-בָּצַע בְּדָמִי פִי אָמוּת, קְדוּשׁ.

יֵצֵן זֹאת הָשִׁיבוּ רוּקְמוּ
 פִּיךָ עָנָה בָּךְ בְּחִלּוֹתְךָ בַּעֲדֵימוּ
 בְּאֶמְרֶךָ תְּבִאֵמוּ וְתִטְעֵמוּ ⁽⁸²⁾
 פָּרַת בְּרִית לְשִׁפְתֵי ⁽⁸³⁾
 בְּהִרְחִיקָךְ מִמַּחְנוֹתֵי
 וְלֹא נִצְמַדְתָּ בִּינְתֵי
 לֹא חֲנִנְתָּ בַּעֲדָךְ
 בְּרִשָּׁת נִלְכַּדְתָּ בְּסוֹדְךָ
 עַל פִּי-מִכְלָלִם בְּהַפְרָדְךָ
 אֶל-תּוֹסֵף עַל-דְּבָרִי לְהָשִׁיב
 פִּי-בְּאַחַת אֲשִׁיב
 וְאִין מִלְפָּנַי לְהָשִׁיב, קְדוּשׁ.

(77) במדבר כ' י'. ועמי... שלחתיך, בכ"י: עמי... ושלחתיך. לְבָזָה, בן מנוקד בכ"י (לְבָזָה), עיר הָיִת, יחזקאל כ"א ט"ו, אבל אפשר לנקוד גם לְבָזָה ונמח, בכ"י: ונמחה.

(78) ראה דברים ג' כ"ו; איוב ל"ג י"ד. (79) חצלעית השלישית מהפסקה חזאת חסרה בכ"י.

(80) מלוד, כנוי למצרים עפ"י בראשית י' י"ג. (81) ערחיכ שמות ט"ו י"ז.

(82) שמות שם שם; שיכ א' ט"ז, ור"ל פ"ך חכשילך שלא כללת את עצמך

במחנה ישראל לאמר מתביאנו ותטענו, וכמו שמבאר בפסקות שלאחר זו.

(83) מויק דף י"ח ע"א.

מצום כְּשֶׁלוּ בְּרֵכִי בַּעֲדַי מִי מָנָה
בְּשׁוּעִי לְפָנֶיךָ בְּתַחֲנוּנָה
סִלַּח־נָא וְאַם־אֵין מַחְנִי נָא⁽⁸⁴⁾
גִּצַּח לֹא יוֹדְעֻכּוּ יָמַי לְכָלֹת
כִּי־אַתָּה מְשַׁלֵּם גְּמוּלוֹת
לְהַגִּיד בַּבֶּקֶר חֶסֶדְךָ וְאַמּוֹנָתְךָ בַּלֵּילוֹת⁽⁸⁵⁾
שָׁגַבְנִי יֵשַׁע לְהַצִּיפִי
כִּגְדַל חֶסֶדְךָ רָצָה בִּי
לְהַכְנִיסִי לְאַרְץ צָבִי
וְעָתָה אִם־רָצוֹנְךָ לֹא אָמוֹת
כִּי הִבֵּטְתִּי בְּתַמּוֹנַת דָּמוֹת
וְמָה־בָּצַע בְּדָמַי כִּי אָמוֹת, קְדוֹשׁ.

עַל־גִּזְרֹתַי אֵין מִי יַעֲבֹר
נִגְזַר עָלַיָּךְ עֲבַר הִירְדֹן מַעֲבָר
וְשָׁמָּה לֹא תַעֲבֹר⁽⁸⁶⁾
סְלִי־אֵי יִקְדִּישׁוּ שְׁמִי בְּטַהֲרָה
סְבִיבִי מֵאֵד נִשְׁעָרָה
לְדַקְדָּק עֲמָם עֲד־חוֹט הַשְׁעָרָה⁽⁸⁷⁾
צָצִים הַנְּזוּרִים בְּנִזֹּר הַקֹּדֶשׁ
בְּמוֹקְדָם פָּצַת לְהַתְקַדֵּשׁ
הוּא אֲשֶׁר־דָּבָר יְיָ בְּקִרְבִּי אֶקְדֵּשׁ⁽⁸⁸⁾
אֶל־תּוֹסֶף עַל־דְּבָרִי לְהָשִׁיב
כִּי בְּאַחַת אָשִׁיב
וְאֵין מִלִּפְנֵי לְהָשִׁיב, קְדוֹשׁ.

קִרְאתִי שְׁמֶךָ לְהַתְאֲמֹן
הָאֵל הַנֶּאֱמָן
וְקִרְאתִנִּי עֲבָד נֶאֱמָן⁽⁸⁹⁾

(84) עֲרַחֵיב תַּחֲלִים קִיט כִּיד; שְׁמוֹת לֵיב לֵיב. טו מִנָּה, יִשְׂרָאֵל (עַפְיִי כַמְדָּכָר כִּיג י').

(85) תַּחֲלִים צִיב ג'. (86) דְּבָרִים לִיד ד'; רֹאחַ שֵׁם ג' כִּיז.

(87) פִּלְיָא, כְּנוֹי לְמַלְאכִים עִישׁ וְהוּא פִּלְיָא (שׁוֹפְטִים יג יח), וְכֵן כְּפִיּוֹת אַמְפִּיר נֹזֵר (כְּקִרְבַּח קִלִּיר לִרִיח) פִּלְיָאִים פִּצְחוּ פֹה, וְעוֹד בְּשָׂאֵר מְקוֹמוֹת, וְרִיל כִּי עִם תַּמְלָאכִים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ שְׁמוֹ בְּמַחֲרָה הוּא מְדַקְדָּק כְּחוֹט הַשְׁעָרָה, וְעִיד הֵן בְּעִבְדֵּי וְכו' (אִיּוֹב ד' יח), אֲבָל בְּמַקְוֹרוֹת שְׁלֵנוּ (שְׁקָלִים פִּיחַ חִיד וְעוֹד) נִדְרַשׁ חֲדַרְשָׁה עַחֲפִי וּסְכִיבִיו נִשְׁעָרָה מֵאֵד (תַּחֲלִים ג' ג') עַל הַצְדִּיקִים.

(88) וְאַתָּה בְּעֶצְמְךָ אִמְרַת כְּמוֹקְדָם (כְּזִמְן שְׁעָכָר), כְּשִׁמְחוּ כְּנִי אַחֲרָן (חֲצִיצִים שְׁפָרְחוּ מִסִּטָּה אַחֲרָן, כְּנִיו) שְׁחִיו נְזוּרִים בְּנִזֹּר הַקֹּדֶשׁ, הוּא אֲשֶׁר דָּבָר וְכו' (וִיקְרָא י' ג').

(89) רֹאחַ דְּבָרִים ו' ט'; כַּמְדָּכָר יֵיב ו'. קִרְאָתִי, כְּכִי: קִרְאָתִי.

רעותי צאן אחר המדבר לדרשה ושנית שמי משה

עשות משלחתך במשא⁹⁰

שמי מופלא בשמות בסדורו שמך לדמות

1234567

המעלה מכל-שמות⁹¹

ועתה אם-רצונך לא-אמות פי-הבכתי בתמונת דמות

ומה-בצע בדמי פי אמות, קדוש.

תקיף שכן מענה השיבו מה-לך לשפך תחנה

ולבקש תאנה⁹²

תקפתיך והקרנתיך אורה והעצמתיך בעז ותפארה

וגם-בשמות עשרה⁹³

תחת פי מן-המים נמשיטה להמשה על-יד מפרך קשה

לכן נקרא שמך משה⁹⁴

אל-תוסף על-דברי להשיב פי-באחת אשיב

ואין מלפני להשיב, קדוש.

ובכן לך תעלה קדשה.

סליק⁹⁵

vii מי גבר יחיה ולא יראה-מות / ומי מלט נפשו סלה מן-

המות⁹⁶ / ומי נתן פטר ולא-טעם מות / ומי שנמלט מחתוף מות⁹⁷ / מי

שהצל מגזרת מות / מי שנסתר ולא-הטעים מות / מי שנפדה מביאת

מות / מי שנחבא מיסורי מות / ומי שהוצפן ולא-הטעים מות / ומי

שנצל מחתום מות / ומה-יתרון לאדם בכל-עמלו⁹⁸ / ואחריתו למות /

90) ראה שמות ג' א', ר'; לרעתי רמו למיש בסיר שמות פ"ב אות ו':

משה משה אין בו פסק וכו' פרוק מעלי משוי זה; בכ"י: משלחתך בנפשה.

91) חכונה עלוטה בערפל, ואולי ר"ל שאפשר לסדר את אותיות שמו (משה)

באופן שידמה לשמו של הקב"ה: ח ש ש חנכבר (דברים כ"ח נ"ח), שחוא השם

חמפורש (ויקרא כ"ד י"א, וראה סנהדרין דף נ"ו ע"א ורשיי שם).

92) עדח"כ שופטים י"ד ד'. 93) טר"ר ויקרא פ"א אות ג'.

94) כנגע נראה לי בבית הזה ואינני יכול לחקנו. 95) = מלוק.

96) עדח"כ תהלים פ"ט ט"ט.

97) ומי שנמלט = ומי הוא שנמלט. חתוך. גזרת. 98) קחלת א' ג'.

ומה-יחלונן אדם חי⁹⁹) וסופו למות / ומה-יוציל הון-ועשר ביום צברת
מות¹⁰⁰) | כי אם-צדקה תציל ממות. ⁽¹⁰¹⁾

ואז פפץ צור לצניו הן, קרבו ימיה למות¹⁰²) / אחזתו חיל ורצה
ואימות / וזיע אחזתו ומהומות / ונם החיני הצור תמים ולא-אמות /
ומה-בצע פי אמות / ונהגני עלמות¹⁰³) / וקיימני בעולמות / ענני
הקפתי¹⁰⁴) על-כסא דמות / ואחזתי פני כסא וסדרתי חכמות / ופה אל-
פה עמך דברתי¹⁰⁵) ואיך אמות / ובת-קול משיבו אדם יציר פפי
שנדמה בדמות¹⁰⁶) / הוא מת ואתה לא-תמות / ונם עניו בדין הוא
שימות / ביקר בל-ילין ונמשל בפחמות¹⁰⁷) / ובת-קול משיבו איש צדיק
מתהלך בתמימות¹⁰⁸) / הוא מת ואתה לא-תמות / ונם עניו בדין שימות /
נשתפר יין וקלל גזעו בחימות¹⁰⁹) / ובת-קול משיבו מנסה בעשר
ונמצא שלם בכל-הדומות¹¹⁰) / הוא מת ואתה לא-תמות / ונם עניו בדין
הוא שימות / צץ מגזעו שהרגינו עלי אדמות¹¹¹) / ובת-קול משיבו יחיד
הנצקד פשה למות¹¹²) / ומסר נפשו למות / והוא מת ואתה לא-תמות /
ונם עניו בדין שימות / יצא מחלציו בן שהכעיסך בכל-האמות¹¹³) /
ובת-קול משיבו הגה אמרות נעילות / ונחתם בכס רם בחולמות¹¹⁴)
הוא מת ואתה לא-תמות / ונם עניו בדין הוא שימות / פא לאביו /
במרמות¹¹⁵) / ובת-קול משיבו משרתי הנדמה למלאך אלהים לדמות /
ומכהן בכהנת עולמות¹¹⁶) / הוא מת ואתה לא-תמות / ונם עניו בדין

99) ערה"כ איכה ג' ל"ט.

100) ערה"כ משלי י"א ד'. תהלים קי"ב ג'. 101) משלי י"א ד'.

102) דברים ל"א י"ד. 103) ערה"כ תהלים ס"ח ט"ו וכחרגומו: כיומי טליותנא.

104) עפ"י האמור בשכת פ"ח ע"ב נראה שצ"ל: תקפתי.

105) ערה"כ בסדר י"ב ה'. 106) אדם הראשון; ראה פס"ר ט"ז (אחרי

טות). שנדמה, היה דומה לי ברמות (בראשית א' כ"ז, כ"ז), ואולי צ"ל: שנכרא.

משיבו, הפייטן משחמש בכת-קול בלשון זכר, אבל ראה הערה 118 והערה 126.

107) תהלים ס"ט י"ג, שנדרש על אדם הראשון במנהדרין דף ל"ח ע"ב.

108) נח, עפ"י בראשית ו' ט'. 109) שם ט' כ'—כ"ח.

110) אכרחם שנחנסה בעשר נסיונות ועטר בכלם. 111) ישמעאל.

112) יצחק. 113) עשו. 114) יעקב שלמד תורה בבית עבר י"ד שנים

(כ"ר פס"ח אות י"א) ואיקונין שלו חקוק למעלה בכסא הכבוד (שם שם אות י"ב).

חנה, יבכ"י: חוני. 115) בראשית פרשח כ"ז. 116) אחרן הכהן, ראה מלאכי ב'

ז', ובסדר כ"ה י"ג נאמר שנתנה לזרעו אחריו ברית כהנת עולם.

הוא שְׁיָמוּת / לא רָד בְּעֶרְפָּל לִקְבֹּל אֲלֵפִים קְדוּמוֹת¹¹⁷) / וּבֵת־קוֹל מְשִׁיבוֹ
וְאִמְרַת¹¹⁸): אָדָם כִּי יָמוּת הוֹד פָּנָיו יִשְׁנָה¹¹⁹ / וְאִתָּה זִיוָהּ לֹא יִשְׁתַּנָּה /
אָדָם כִּי־יָמוּת מִלֵּאכֵי־מָוֶת יִבְהִילוּהוּ / וְאִתָּה מִלֵּאךְ הַמָּוֶת לֹא יִבְהִלָּה¹²⁰) /
אָדָם כִּי־יָמוּת מְטַפְלִים בּוֹ בְּשָׂר / וְאִתָּה יִטַּפֵּל בָּהּ אֱלֹהִהּ כָּל־בָּשָׂר / אָדָם
כִּי יָמוּת מְטַל בְּמִטָּה / וְאִתָּה תִּנָּטֵל בְּזֵרוּעַ תֵּלָהּ מִצֵּלָהּ וּמִטָּה / אָדָם כִּי
יָמוּת בְּנֵי אָדָם לִפְנֵי מִטָּתוֹ יִלְכוּ / וְאִתָּה מִלֵּאכֵי הַשָּׂרֵת לִפְנֵיהָ וְאַחֲרֶיהָ
יִלְכוּ / אָדָם כִּי־יָמוּת לִקְבֹּר יוֹבֵל / וְאִתָּה לִגְן־עֵדֶן תִּתְּעַל וְלָמָּה תִּתְּאָכֵל /
אָדָם בֵּין קְבָרִים יִתְקַבֵּר / וְאִתָּה בֵּין צְדִיקִים תִּתְגַּבֵּר / אָדָם שֶׁכֵּנוּ בַקְּבָר /
וְאִתָּה גָנוּז תִּהְיֶה מִכָּל־שָׁב וְעֹבֵר / אָדָם זִיו תִּתָּרוּ יִשְׁנָה / וְאִתָּה עֵינֶיהָ
לֹא יִכְהוּ וְזִיוָהּ לֹא יִשְׁתַּנָּה / אָדָם מִצִּוָּה וּמִלִּישׁ יִרְשָׁה עֲבָרַת / וְאִתָּה
תִּצִּוָּה יִרְשָׁה לֹא לְעוֹלָם עֲבָרַת / אָדָם כְּבוֹדוֹ אַחֲרָיו לֹא־יִרָד¹²¹) / וְאִתָּה
עַל־מִטָּתָהּ כְּבוֹדָהּ יִרָד / אָדָם מִחֲשֻׁבוֹתָיו וְעִשְׂתֻּנָּתוֹ יִאֲבֹדוּ¹²²) / וְאִתָּה
תּוֹרָתָהּ וּמִחֲשֻׁבוֹתֶיהָ לְעוֹלָם יַעֲמִדוּ / אָדָם מִבְּרָךְ בְּרָכָה לְשִׁנָּה לְעוֹלָם¹²³) /
וְאִתָּה תִּבְרָךְ וְזֹאת הַבְּרָכָה וְהִיא תִּהְיֶה לְעוֹלָם.

וּבְכָה וְחָזַר וְגַם אֲשֶׁרֶיהָ יִשְׂרָאֵל¹²⁴) מֶה־מִּתְקַן לָכֶם / וּמֶה־צָפוֹן
לָכֶם / מֶה־גָּנוּז לָכֶם / עֵין לֹא רָאִתָּה, וְאֵין לֹא שָׁמַעְתָּ, לֵב לֹא הִבִּין,¹²⁵)
כָּלִיּוֹת לֹא חָשְׁבוּ, וּבֵת קוֹל מְשִׁיבָה וְאוֹמְרַת,¹²⁶) אֲשֶׁרֶיהָ מִשָּׁה עֲבָדִי,
אֲשֶׁרִי יוֹשְׁבִי בֵּיתִי¹²⁷) כִּי אֶצְלִי יִשְׁבַּת, אֲשֶׁרִי שׁוֹמֵעַ לִי¹²⁸) כִּי לִי
שָׁמַעְתָּ, אֲשֶׁרִי יֹדְעִי תְרוּעָה,¹²⁹) אֲשֶׁרִי תִמְיַמִּי־דֶרֶךְ¹³⁰) כִּי נִתְמַמְתָּ, אֲשֶׁרִי
כָל־יִרְאָה¹³¹) יֵי כָמוֹהָ, אֲשֶׁרִי כָל־יִשְׂרָאֵל כֹּדְבָרֶיהָ / וְאֲשֶׁרֶיהֶם אַחֲרֶיהָ.

117) את החזרה שקדמה אלפים שנה לכריאת העולם (סדרש שו"ט לתהלים צ' ג' ד'). רד=יורד (שופטים י"ט י"א), עפ"י האמור אצל משה: ויורד משה אל העם ויאמר אליהם (שמות י"ט כ"ה).

118) מכיון שאצלו כח קול לשון זכר היה לו לומר: ואומר, אולם ראה חזרה 126.

119) ערה"כ במדבר י"ט י"ד; קהלת ח' א' (ישנא).

120) לפי האמור לפני זה, צ"ל פה: יִבְהִילָהּ או שצ"ל שם: יִבְהִילוּהוּ.

121) ערה"כ תהלים מ"ט י"ח. 122) ערה"כ שם קמ"ו ד'. 123) לשננה,

לחזור עליה ולשנותה, כי ברכת הראשונים לא עברה אלא לדורם; ראה תנחומא ריש פרשת וזאת חכמה.

124) דברים ל"ג כ"ט. 125) ערה"כ ישעי' ס"ד ג'. 125) הבין, בכ"י:

לחבין. 126) פה הוא משתמש בבת קול בלשון נקבה, וכן עור כ"פ אחר

זה. 127) ערה"כ תהלים פ"ד ה'. 128) ערה"כ משלי ח' ל"ד. 129) ערה"כ

תהלים פ"ט ט"ז; הפסקה הזאת יש בה חסרון: ונראה שרמז לקול השופר כסתן

תורה. 130) תהלים קי"ט א'. 131) שם קכ"ח א'.

והוא משיב לבת-קול ואמר אשרי הייתי באמרה עלי אלהי
ההרה והיה-שם⁽¹³²⁾ / נספרתי⁽¹³³⁾ כי נמת אחיה-שם / ועליתי סבור
כי אהיה-שם / ונגשתי עד-הערפל אשר בבורה שם⁽¹³⁴⁾ / ומצאתי מציאה
שם / אמון בכתולה משחקת שם⁽¹³⁵⁾ / וראיתי בעת אחזתי דדיה שם /
ובמאה ועשרים צומות שבייתה משם⁽¹³⁶⁾ / ומצאתי שמך ושמי בה
נרשם / וידבר יי אל-משה אמור שם⁽¹³⁷⁾ / עשרת הדברות⁽¹³⁸⁾
וקדושם / עם עשרת שמות ופלושם⁽¹³⁹⁾ / אני אלמן והיא אמון. אני
עבד והיא אמה⁽¹⁴⁰⁾. אני ירד אשר הורדתיה / אני חבר אשר
חברתיה / אני יקותיאל אשר הקויתיה / אני אביגדור אשר גדרתיה / אני
אבי שוכו אשר סככתיה / אני אבי נוח אשר לא נחתיה / אני טוביה
אשר הטיבותיה / אני נתנאל אשר נחתיה / אני שמעיה אשר
שמעתיה / אני משה אשר שמתי⁽¹⁴¹⁾.

ונם עניו לא-אמות כי-אחיה ואספר מעשי יה⁽¹⁴²⁾ / ואהודנו
משירי בעניה⁽¹⁴³⁾ / כי לא שאל תודך בעליה / ומות לא יהללך⁽¹⁴⁴⁾
שכן רום עליה / הילוך עפר באוניה / אל הניגיד אמתך בהטויה⁽¹⁴⁵⁾ /
היספר בקבר חסדך יה / ואם באבדון אמונתך ישנן יה⁽¹⁴⁶⁾ / חי חי
הוא יודך פמני יה⁽¹⁴⁷⁾ / החייגי והראני ירושלם הבנויה / ברומי קרת
תלניה / ועד רום רקיע עליה / מקצה הארץ ועד קצה הארץ
חנויה⁽¹⁴⁸⁾ / ממזרח עד מערב בנויה / מדרום ועד-צפון שרויה /

• (132) שמות כ"ד י"ב. (133) כן בכ"י, ונראה שצ"ל: וספרתי. (134) ערה"כ
שמות כ' כ"א.

(135) חתורה, עפ"י משלי ח' ל. (136) ארבעים יום שלשה פעמים; ראה
ט"ר שמות פמ"ז אות ז' וסדר עולם רבח פ"ו.

(137) ר"ל שמו של הקב"ה ושמו של משה יחד. (138) בכ"י טנקד;
תדברות. (139) אולי ר"ל שעשרת שמות שנקרא בהם משה הם חודרים לעשרת
חברות (= חתורה) ומשולבים בהם, וכמו שהוא מפרש: אני אוסן וכו'.

(140) איני יודע מקור לזה: אמה לא נזכר בין השמות שהתורה נקראת בהם
(מדרש שה"ש זוטא, חוצ' באכער ע' 8) ושם חסרים גם שמות אחרים.

(141) ראה מגלה דף י"ג ע"א ומדרש ויק"ר פ"א אות ג', ושם נדרשו
השמות באופן אחר לגמרי.

(142) תהלים קי"ח י"ז. (143) ערה"כ שם כי"ח ז'. (144) ערה"כ ישעי' ל"ח

י"ח. (145) ערה"כ תהלים ל' י'. אנויה, הטויה (- אנויה הטויה), על משקל בבורה.

(146) ערה"כ שם פ"ח י"ב. (147) ישעי' ל"ח י"ט. (148) דברים י"ג ח'.

ובת-קול משיבתו ממרומים / מה-תהמה בנהומים / ומה-תבכה ברעמים /
 ומה-תחנן בהדומים / מזלך אינו משמש במרומים / אז הלך לשר
 צבא ימים / ופץ וחוץ לו בקש עלי רחמים / ולא אמות בקצר ימים
 בתומים ⁽¹⁴⁹⁾ / השיבו ואמר לו מה-לך לבקש רחמים / שגזרה עליך
 נחתם בתומים ⁽¹⁵⁰⁾ / ומה-תשתחווה ⁽¹⁵¹⁾ / בהדומים / ועוד מקום מוכן
 לך / וכתר ועז נתפאר בגללך ⁽¹⁵²⁾ / ובראש ישרים נכון צדקת פועלך /
 ובין צדיקים מושב הלולך / ובין חסידים מתקן כלולך / ובחברת חכמים
 מובהק עטרת גדלך / ובישיבת תמימים סים תמח עמלך / אשריה
 וטוב לך ⁽¹⁵³⁾.

ווצק והלך לשמים וארץ / ובכה בכית מרץ / ומשם עלה להר
 נבו ושר כל-הארץ ⁽¹⁵⁴⁾ / ושם פניו על כל-קצוי-ארץ / ונשא עיניו
 לרום בערץ ⁽¹⁵⁵⁾ / ואמר שמעו שמים וארץ / ובקשו עלי רחמים פני
 שכן ערץ / ואפנס בתוך צבי ארץ / ולא אמות חוצה לארץ / ואז רעדו
 מוסדי ארץ / וכוכבים ומזלות וכל-דרי מרום ערץ / ושמש וירח קדדו
 בשמי ערץ / ובכו לו בבכית מרץ / ופצו קול מכנף הארץ / גזרה נחתם
 בפרץ ⁽¹⁵⁶⁾.

וצעד והלך לשר הגדול / לסנדלפון הקשר פתר אלה הגדול ⁽¹⁵⁷⁾ /
 ומשביעו בשם אל הגדול / ועלה בהלל הגדול / ומכתיר בראש אדון
 הגדול / וחוץ ופץ למטטרון שר הגדול / בקש עלי רחמים מאל הגדול /
 ונפשי ממות תגאול / ופץ בקול המון גדול / שמעתי מאחרי פרגוד
 הגדול / להציל ממות בן-עמרם אלי תפלה לא תעול ⁽¹⁵⁸⁾ / חתמו
 וחקקו ⁽¹⁵⁹⁾ בספר הגדול.

ואז ציר נאמן סמוך עליו ידיו ⁽¹⁶⁰⁾ / ובכה עם כל-עדי / ויקלנן

(149) נראה שחמלה חזאת טעונה מחיקה.

(150) גזרה נחתם, וכן לחלואה בשו' ט"ז. (151) כן בכ"י ואולי, צ"ל:
 חשחוחח. (152) נתפאר, נעשו לפאר?

(153) תהלים קכ"ח ב'. (154) ושר, וראה. (155) אולי צ"ל: לרום ערץ:
 ראה שו' ט"ז.

(156) בפרץ, נראה שצ"ל: בחרץ. (157) ראה חגיגה דף י"ג ע"ב.

(158) משרש עול (ע"ל) הארטי, ור"ל: לא תבוא.

(159) כן בכ"י; חכונח כבר נכתב ונחקק כן בספר, אבל אין פרוש ר"כנויים.

(160) נראה שמוסב על יחושע ויש כאן חסרון. בכלל נראית הפסקה חזאת
 כלה (ער. וטכריון לוי) לקוייה בחסרונות ושבושים, ויש שאפילו פרוש חסלות

במר-נפש ידידיו/וולגו דמעות שתי עיניו ובכה עם כל-חסידי/ויאמר⁽¹⁶¹⁾ בקשבי מצבדיו/וחבק בשתי ילדיו/ותקלנו עליו אמו בעתודיו/וחבקתו תורה בעודיו/ותבאנה נשים לסבדיו. ופץ ושח לכל עניו/בקול מתחנן על-בניו/מחלו לי בני פץ בעניניו/מדברים קשים דברתי לכם בחוניו/ועקצו אליו כל-שבטי חוניו⁽¹⁶²⁾/ויבפו עליו וישבו לסניו/ויאמרו לו מה-לך עניו/ונם להם גזרה עלי ממעוניו/לשכב עם-חסידי אמוניו. ובכן הרים משה קולו/ובכה עם כל-קהלו/והרים שתי ידיו ונשא קולו/וכל-ישראל המוני חילו/נסלו לסניו ובכו לו/ועשו⁽¹⁶³⁾ צופים צופים והספידו לו/ויקרבו אליו לילילו⁽¹⁶⁴⁾/וכל-שבט ושבט לפי-גדלו/וכל-נשיא ונשיא בהוד הלולו/וכל-רצ ורצ בגבורת חילו/וכל-גדוד וגדוד בחיל משלו/וכל-אפור⁽¹⁶⁵⁾ וחסידי-ברשפת, עצמו/וכל-צדיק וצדיק בחמת שפלו/מחבקין אותו ומכריזין לו.

ופץ עניו לאמתו בואו ואזוין לקהלכם/להשמיע אמרי על-כלכם/שגני עולמות להנחילכם/החיים והמות גתתי לפניכם⁽¹⁶⁶⁾/מחלו לי בני ורעי בהפיצכם⁽¹⁶⁷⁾/על-שפצתי לכם/ואמצא קורת רוח מלפניכם/בינו איך רצתי לפניכם/בפניכם⁽¹⁶⁸⁾ מהרתי קל להצילכם/ועל-היום צעקתי להושיעכם/ובתהום רבה הדרכתיכם/ובתוף הים הולכתיכם/ועמלק וטפסריו השחתי לפניכם/ומי מרה המתקתי לכם/ובשעיר⁽¹⁶⁹⁾ הגשתי למענכם/ושש מאות ושלש עשרה הנחלתיכם/ובין טמא לטהור הזהרתיכם/ועשה ולא-תעשה הוריתי אתכם/ובמעשה העגל חננתי בשבילכם/מחני נא חליתי בעבורכם⁽¹⁷⁰⁾/במדבר ארבעים

אינו סחור (כעתוריו, ברשפת עמלו, בחמת שפלו, ועוד) ויש דרכים לתקונים אבל מוטב לחניח את חנוסח כמו שהוא ולחכות בתקונו עד שיזרמן עוד כתיי אחר
(161) בכי סקום פנוי כדי מלח אחת; על הגליון: כדן (?).
(162) נראה שצ"ל: זקניו. (163) אולי: ועלו, או: ועמדו. (164) נראה שצ"ל
ידידיו לו.

(165) כן בכ"י, בלי נקוד, ומלמעלה ענול קטן טורה על טעות, אבל אי תקון על הגליון. ואולי צ"ל: וקשו, מלשון עושו ובאו (יואל ד' י"א).
(166) עדה"ל דברים ל' י"ט. (167) אינני יודע פרושו, ואולי צ"ל בחפצכם. (168) צ"ל: במצרים, או ענין דומה לזה. (169) אולי: וחקליו.
(170) עפ"י חאסור בשמות ל"ב ל"ב.

שָׁנָה הוֹלַכְתִּי אִתְּכֶם / וְהָמָן וְהַבָּאָר הֶעֱלִיתִי לָכֶם / וְעַב וְעֶזְרָא פָּרְשִׁיתִי
עֲלֵיכֶם / וְעֲמָקִים וּגְבָעוֹת הִשְׁפַּלְתִּי לִפְנֵיכֶם / וְהִקְדַּחְתִּי לְסִגְלָכֶם /
וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרֵי עוֹלָמוֹת הִנַּחְתִּיכֶם (171). וּבִזְאוֹת עָנּוּ כָּלֶם רַבָּנּוּ
אִם-כֵּן רְצוֹנָה אָנּוּ מוֹחֲלִין לָךְ / וּמִנּוּחוֹת שָׁלוֹם יָבוֹאוּ לָךְ / וּסְלִיחָה
וּכְפָרָה יִהְיֶה חֶלְקְךָ וְגוֹרְלְךָ / וְצִדְקָה תִּהְיֶה לָךְ (172) / יִיָּי יִשְׁלָם-לָךְ (173) /
טוֹבוֹת קִנְיָן פָּעַלְךָ / וְאַתָּה תַּפְטֵר בְּשֵׁם הַלּוּלָךְ / אוֹי לָנוּ צָאן תַּעֲרִים כָּל-
קְהֶלְךָ / אֲשֶׁרִיךָ וְטוֹב לָךְ (174).

וְאָז עָמַד אֶחָד מִן-הַמַּלְאָכִים / וַיֹּאמֶר לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְאָכִים /
תָּן-לִי רְשׁוֹת אֲדוֹן הָאֱלֹהִים / הַמְשַׁבֵּחַ בְּפִי עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים / לִקַּח
נִשְׁמַת מִשָּׁה מִן הַתַּחְתּוֹנִים / וַיֹּאמֶר לָךְ-רֵד (175) מִשְׁמֵי הָעֲלִיּוֹנִים / וְאָז
בָּא מִלֵּאָךְ הַמּוֹת לְעִינָיו / וְעָמַד אֶצֶל פָּנָיו / וְכָל עֵינַיִם סוֹבְבִים בְּכָל-
פָּנָיו (176) / וְחָרְבוּ אֲחֻזַּי בִּימִינוֹ וְצִעַד וְהִלָּךְ לִפְנָיו / וַאֲמַר לוֹ עָנּוּ / מַה-לָּךְ
לְשׁוֹטֵט אֶת-הַמּוֹנִי (177) / וְעָנָה בָּאתִי לְטוֹל נִשְׁמַתְךָ וּלְהַעֲלוֹתָהּ לְמַעוֹנָיו /
וַיִּחַר בּוֹ (178) מִשָּׁה וְנָתַן בּוֹ קוֹל וְעִינָיו / וּבִלְעָתוֹ אֶרֶץ עַד-מִתְּנוֹ / וְהָיָה
הַמַּלְאָךְ מִתְחַנֵּן לִפְנֵי מִשָּׁה / חֲטָאתִי לִפְנֵיךְ מִשָּׁה / רַחֵם עָלִי מִשָּׁה /
וְהִבְרִיחוּ מִפָּנָיו מִשָּׁה.

וְגִהַר מִשָּׁה וְשָׁאָג כְּלִבְיָא / וַאֲמַר חֵם-לִבִּי בְּקִרְבִּי (179) / וְנִהְיֶמַת
נַפְשִׁי שׁוֹבִי (180) / וּמִרְעַמַּת אֲבִרִי וְלִבִּי / אֵימוֹת מוֹת חָרְדוּ בִּי (181) / יִרְאָה
וְרֵעַד יָבֵא בִּי / וְתַכְסֵּנִי פִלְצוֹת (182) לְסוֹבְבִי / וּמִי-יִתְּנֵנִי כִּיְרַחֲחֵי-קָדָם (183)
כְּשֶׁהִיִּיתִי נִבְיָא / וּכְשֶׁנִּים קְדָמָנִי (184) צוֹר כְּחֻבְבִּי / עֲצָמִי נִקָּר מֵעַלִּי (185)
וְלִבְבִּי / פָּחִי מוֹת סוֹבְבוֹת סְבִיבִי / אִפְעָה כִּיּוֹלָדָה (186) / וְאַהֲמָה בְּכֶאֱבִי / גּוֹי
וּבְשָׂרִי סֶמֶר בִּי (187) / בְּלֵהוֹת מוֹת בָּאוּ (188) לְגִבִּי / נַפְשִׁי לְמִנוּחִיכִי שׁוֹבִי /
פִּי-יִי גָמַל עָלֵיכִי (189) / וְהוּא יִגְאָל מִשַּׁחַת חַיִּיכִי / וּבְחֶסְדּוֹ יַעֲטֵרְכִי (190).

(171) ראה משנה עיקצים פ"ג י"ב. (172) ערה"כ דברים כ"ד י"ג.

(173) משלי כ"ה כ"ב. (174) תהלים קכ"ח ב'. (175) שמות ל"ב ז'.

(176) ראה ע"ז דף כ' ע"ב.

(177) נראה שר"ל: לשוטט בין הסון עם ד'. (178) נראה שצ"ל: ויחר אף.

(179) תהלים ל"ט ד'. (180) נראה שצ"ל: נפשי בי.

(181) ראה תהלים נ"ה ה'; בכ"י: אִימַת. (182) תהלים שם ו'.

(183) איוב כ"ט ב'. (184) מלאכי ג' ד'. (185) איוב ל' י"ז. (186) ערה"כ

ישע"י מ"ב י"ד.

(187) ערה"כ תהלים קי"ט ק"ב. (188) בכ"י: באה. (189) ערה"כ ואהלים

קט"ז ז'. (190) ערה"כ שם ק"ג ד'.

ובכה עם-צמו ונפשו בכחה ויללה⁽¹⁹¹⁾ ונהה נהי נהמת לנאמו⁽¹⁹²⁾ /
 קדוש ונעים שמו⁽¹⁹³⁾ / ויי אלהים בנשיקה נשקו / ונשמתו אלו
 חבקו⁽¹⁹⁴⁾ / ובצרור החיים דבקו / ובמעילו הקיפו ובצדק צדקו⁽¹⁹⁵⁾ /
 ואמונים בכוהו / ומלאכים ספדוהו / ונקנים הדרוהו / ואילים בנהי חקרוהו /
 ובחוריים בבכיה יקרנהו⁽¹⁹⁶⁾ / ואראלים במספד הילילוהו / ועוללים
 ביללה יללוהו / עליונים ותחתונים נהוהו / וצור טענו ארבעת מילים /
 ואחריו בכו אראלים / וספדוהו והילילו בני אלים / והם צפופים כתלי
 תלים / חבילות קהולים / ואהלים כלולים⁽¹⁹⁷⁾ / ומלאכים קלים / פני הפסא
 לפני ולפנים מסגלים / שיר ותושבחות ממללים / ואופנים וגדודי גלגלים /
 שבחו זה לזה שאלים / והם נוגנים בחלילים / ופניהם פתרישיש מדגלים
⁽¹⁹⁸⁾ / וזיום פאור גחלים / וכקול המון משולים / וכמראה נגה מסתכלים /
 ומראה בזק מגלים / ברצוא ושוב⁽¹⁹⁹⁾ / מחננים ומחלים / יש מסוף העולם
 ועד-סופו הליכתם / מעמק ועד-גבה קומתם / מתחת ועד-רום תקומתם /
 משקיעה ועד-זריחה שליחותם / מדרום ועד-צפון מרוצתם / מלא עולם
 מהליכתם / וקומה זקופה קומתם / ולכל-צד פונים / ולכל-פנים מפנים /
 ולכל-רוח מצפנים⁽²⁰⁰⁾ / ולכל-קצוות מצפנים⁽²⁰¹⁾ / וחיות ואופנים /
 במחנם צפונים / בקול רעש גדול עונים / קול דממה מרננים / ממעל
 לפסא מרננים / עומדים ממעל ורוננים / בפסה אחד עונים / וזה אל-זה
 מבינים / וזה אל-זה מבחנים⁽²⁰²⁾ / וזה אל-זה עונים / ושלוש קדשות
 מרננים.

- (191) ראה מדיר רברים פ"ד אות ה'. (192) בכ"י: לנאמו, ולי נראה שהשם
 הוא כחךש ע"ם: נאם, ואם לא כן צריך לנקד: לנאמו.
 (193) ערה"כ תהלים קל"ה ג'. (194) חבקו, כן בכ"י ומלמעלה עגול קטן
 מורה על חקון, אבל אין חקון על הגליון.
 (195) ובצדק צדקו, אולי צ"ל: ובצדקו (רק מלה אחת); ראה ישעי' ס"א
 י'. (196) חוקירוהו, כבודו.
 (197) אינני יודע מה מקום האחרים פה. (198) כן מנוקד בכ"י. (199) ערה"כ
 יחזקאל א' י"ד.
 (200) נראה לי שענינו צופים (מביטים), וכמו שדרשו בגטין דף נ"ח ע"א:
 צפנת שחכל צופין ביפית.
 * (201) הם טמונים וצפונים (נמצאים ואינם נראים) בכל מקום.
 (202) כן בכ"י, ואולי צ"ל: סבחינים (מלמדים לבחון ולחבין).